

Ірина Петрівна **СТОРОЖУК**

к.ю.н., доцент, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3104-6071>

e-mail: ipastorozhuk@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО УСТРОЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Статтю присвячено охарактеризуванню особливостей функціонування бюджетної системи як складника бюджетного устрою в умовах воєнського стану, що є одним з надважливих питань життєздатності нашої держави. Отже, можна виділити три основних складника бюджетного устрою: основні принципи організації бюджетної системи; розмежування доходів і видатків між бюджетами; повноваження органів законодавчої і виконавчої влади для забезпечення функціонування бюджетної системи. Кожен з цих складників має свої особливості реалізації в умовах воєнного стану.

Ключові слова: державний бюджет, місцевий бюджет, бюджетна система, бюджетний устрій

ВСТУП

В умовах ведення повномасштабної війни ми стикнулись з ситуацією коли більшість можливостей держави, зокрема й фінансові, спрямовано на забезпечення обороноздатності та на потреби збройних сил. Однак заходи для захисту суверенітету та територіальної цілісності нашої держави жодним способом не зняли, а в низці випадків ще й загострили інші функції держави. Уряду України вперше довелося формувати державний бюджет за умов воєнного стану. Максимально його спрямовано на забезпечення ефективного фінансування оборонного сектору і соціального захисту населення, зважаючи, що з'явилися нові категорії громадян які потребують допомоги чи утримання. Зі збільшенням видаткової частини бюджету виникла й інша проблема – це тотальний дефіцит надходження коштів та зменшення дохідної частини державного бюджету, що викликало необхідність в додатковому залученні коштів за рахунок міжнародної підтримки.

Однак ефективне і безперервне функціонування бюджетної системи в умовах війни потребує коректив в організації бюджетної системи та взаємозв'язку між окремими її ланками.

Саме повномасштабна військова агресія та окупація частини території нашої країни актуалізувала проблему дослідження особливостей функціонування бюджетної системи України та її організації у воєнних умовах.

Питанням бюджетного права, його інститутів, зокрема й бюджетній сфері присвячували праці юристи: О. Бандурка, Л. Воронова, І. Заверуха, М. Кучерявенко, О. Музика-Стефанчук, А. Нечай, П. Пацурківський, Н. Пришва. Проблеми у бюджетній сфері вивчали й економісти: О. Василик, М. Кульчицький, Ц. Огонь, Л. Осипчук, Г. Поляк, О. Шевчук та багато інших.

З огляду на те, що обрану нами тему виконано під час воєнного стану, який запроваджено в Указом Президента України № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [1] є досить новою, можна висловити думку, що досліджувати особливості функціонування бюджетної системи в умовах воєнського стану не було потреби, оскільки ніхто не допускав того, що росія все ж таки наважиться напасти на Україну. Дослідженням цієї тематики займалися не багато науковців, серед них: П. Пацурківський, Р. Гаврилук [2], П. Латковського

[3], А. Гарбінська-Руденко, О. Коцюба, О. Небесна, Л. Зайчук, Т. Куріло [4; 5], Т. Канєва [6], К. Токарева [7].

Так, А. Гарбінська-Руденко, О. Коцюба та О. Небесна у своїй статті розглянули теоретико-правові аспекти сучасних напрямів бюджетної політики в Україні, визначили дефініцію бюджетної політики, а також її мету в умовах воєнного стану, що змінилась порівняно зі змінами у функціонуванні бюджетної системи України [5].

У статті А. Гарбінська-Руденко, Л. Зайчук та Т. Куріло присвячено увагу правовим аспектам фінансування видатків на забезпечення обороноздатності України як однієї із найважливіших проблем сьогодення [4].

Бюджетній політиці держави в умовах воєнного стану присвячено роботу Т. Канєвої. Авторка робить висновок, що особливо важливо ефективно регулювати бюджетний процес під час воєнного стану та забезпечувати виконання державного бюджету, а також покращувати міжнародне партнерство [6, с. 98–99].

К. Токаревою проаналізовано бюджетний процес України в умовах воєнного стану і його правове забезпечення [7, с. 26].

Грунтовно питання публічних фінансів досліджено у статті Р. Гаврилук та П. Пацурківського [2].

У цих дослідженнях розглянуто та проаналізовано складники бюджетної системи та державний бюджет як частину бюджетної політики чи основу місцевого самоврядування, зокрема й в умовах воєнного стану. Досліджується також вплив на обороноздатність видатків державного бюджету. Тобто досліджуються певні складники бюджетного устрою як механізму функціонування бюджетної системи. Однак цілісне дослідження організації бюджетної системи як складника бюджетного устрою в умовах воєнного стану відсутнє.

МЕТА статті – дослідження особливостей бюджетного устрою через функціонування бюджетної системи в умовах воєнного стану, а також аналіз ключових норм бюджетного законодавства, які забезпечують організацію та функціонування бюджетної системи України в реаліях сьогодення.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У дослідженні застосовано такі загальнонаукові та спеціальні методи: діалектичний, метод системно-функціонального аналізу, формально-логічний метод

та синтезу.

РЕЗУЛЬТАТИ

Саме поняття «бюджетного устрою» є неоднозначним і не має однакового трактування в науці та законодавстві.

Поняття бюджетного устрою наявне як енциклопедичне поняття. Так, у словнику фінансово-правових термінів Л. Воронової [9, с. 66] наведено таке поняття бюджетного устрою: «Бюджетний устрій України – це визначена правовими нормами система бюджетів України, розмежування доходів і видатків між ними, повноваження органів законодавчої та виконавчої влади у сфері бюджету».

Таке визначення відповідає і науковому розумінню бюджетного устрою. О. Орлюк в [10] дає таке ж визначення бюджетного устрою: «Бюджетний устрій України – це визначена правовими нормами система бюджетів України, розмежування доходів і видатків між ними, повноваження органів законодавчої та виконавчої влади у сфері бюджету» [10]. С. Юрій, В. Федосова в [12] наводять загалом таке визначення: «бюджетний устрій – це організація і принципи побудови бюджетної системи, її структури, розподіл доходів і видатків між окремими ланками, правові основи функціонування бюджетів, встановлення характеру взаємовідносин між бюджетами, взаємозв'язок між окремими ланками бюджетної системи».

Натомість В. Опарін в [12] стверджує, що бюджетний устрій показує як побудована бюджетна система, тобто це організація вертикальної структурної побудови бюджету держави за рівнями адміністративно-територіального поділу країни.

Однак потрібно відмітити, що дослідження дефініції «бюджетний устрій» після прийняття Бюджетного кодексу України звелось майже нанівець. Спричинене це тим, що така дефініція, будучи у науковому просторі, не отримала законодавчого формулювання.

Це поняття визначено у ст. 3 Закону України «Про бюджетну систему України» № 512–ХІІ від 05.12.1990 р. (втрата чинності 24.07.2001 р.) у такому формулюванні: «Бюджетний устрій – це організація і принципи побудови бюджетної системи, її структури, взаємозв'язок між окремими ланками бюджетної системи». Однак у прийнятому Бюджетному кодексі України [8] це поняття не збереглося і залишилось лише поняття бюджетної системи.

У ст. 2 Закону України «Про бюджетну систему України» визначалось, що бюджетна система це сукупність Державного бюджету України, республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів. У прийнятому Бюджетному кодексі України [8], у п. 5, ч. 1, ст. 2 дано визначення бюджетної системи України як сукупності державного бюджету та місцевих бюджетів, побудованої з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права. Тобто бюджетна система – це сукупність всіх бюджетів у державі, які визначено законодавчо та сформовано відповідно до адміністративно-територіального поділу.

Основна відмінність між бюджетною системою та бюджетним устроєм в тому, що бюджетна система –

це нормативно визначена проста сукупність бюджетів, а бюджетний устрій – це, по суті, механізм функціонування бюджетної системи. Тобто ним охоплюється і процес побудови цієї системи, і процедура розподілу доходів і видатків всередині системи, і компетенція органів стосовно забезпечення функціонування бюджетної системи.

Отже, можна виділити три основних складника бюджетного устрою: основи організації бюджетної системи, розмежування доходів і видатків між бюджетами та повноваження органів законодавчої та виконавчої влади для забезпечення функціонування бюджетної системи. Кожен з цих складників має свої особливості реалізації в умовах воєнного стану.

Державний Бюджет України на 2023 р. урядовці називають «воєнним» бюджетом країни чи «бюджетом для перемоги», оскільки лєвова частка всіх ресурсів спрямована саме на армію та оборону [13].

Порівнюючи Закони України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» та «Про Державний бюджет України на 2023 рік», одна з перших відмінностей прослідковується у ст. 5 обох документів, де вказано, що на 31 грудня 2022 р. встановлюється граничний обсяг державного боргу в сумі 3.644.896.972,9 тис. грн (Закон України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» від 02 грудня 2021 р. № 1928–ІХ), тоді як на 31 грудня 2023 р. граничний обсяг державного боргу в сумі 6 197 105 268,2 тис. грн. Так, бачимо помітну різницю у розмірі державного боргу майже вдвічі. Це можна пояснити постійними залученнями нових запозичень Україною через повномасштабну війну, а також необхідністю обороняти суверенну територію держави [5, с. 127]. На нашу думку, подібне стрімке нагромадження державного боргу, що прирівнюється до розміру ВВП, в умовах війни є цілком закономірною, проте доволі загрозливою тенденцією.

Необхідно додати, що 15 серпня 2022 р. Міністерство фінансів України проінформувало, що Верховна Рада України ухвалила зміни до державного бюджету на 2022 р., чим підвищила видатки загального фонду державного бюджету на 270,2 млрд грн, маючи на меті зміцнити обороноздатність за допомогою здійснення додаткових внутрішніх запозичень, підвищивши їх з 523,9 млрд грн до 794,1 млрд грн. Додаткові видатки загального фонду державного бюджету спрямовано на: національну безпеку та оборону – 269,5 млрд грн; мобілізаційну підготовку галузей національної економіки України – 10,3 млн грн; поповнення резервного фонду державного бюджету – 715,7 млн грн [20].

Так, збільшення цих видатків посприяло виконанню заходів із забезпечення державного суверенітету, підвищення безпеки держави та її обороноздатності, подолання негативних наслідків, які виникли через широкомасштабне вторгнення країни-агресора в Україну.

Маємо констатувати, що уряд України веде постійні переговори стосовно пошуку та залучення додаткових можливостей фінансової допомоги з боку міжнародних партнерів у вигляді позик, кредитних гарантій та грантів з метою стабілізувати економіку, реалізувати пріоритетні завдання держави та забезпечити соціальні виплати.

Згідно з даними Міністерства фінансів Україна у

2023 р. отримала 79 млрд дол. США фінансової допомоги від міжнародних партнерів. Джерела фінансування державного бюджету: військові облігації, кредити від Міжнародних фінансових організацій, двосторонні кредити та гранти [15].

Крім зовнішньої міжнародної допомоги до вищевказаної суми входять кошти, які залучені від розміщення ОВДП (облігацій внутрішньої державної позики) у розмірі 6,74 млрд дол. Очікується, що у 2023 р. Україна отримає 42 млрд дол. фінансової допомоги, включаючи 4,6 млрд дол. від Міжнародного валютного фонду [16].

Додатковим джерелом спеціального фонду Державного бюджету України на 2023 р. стане отримання коштів, пов'язаних із виконанням норм Закону України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» [17]. Зокрема, Президентом України оголошено про конфісковані кошти російських активів в Україні у розмірі 28 млрд грн [18].

Зазначимо, що важливим є також й те, що в Державному бюджеті України на 2023 р. передбачено створення нових фондів, які направлять свою діяльність на ліквідацію та усунення наслідків, які спричинено збройним нападом російської федерації. Як приклад наведемо ст. 29 Закону України «Про Державний бюджет на 2023 рік», де передбачено створення фонду ліквідації наслідків збройної агресії у складі спеціального фонду Державного бюджету України з метою подолання наслідків війни (зокрема гуманітарних, соціальних, економічних) [5, с. 128].

Велику роль відіграють органи місцевого самоврядування всіх рівнів під час воєнних дій, які взаємодіють з військовими командуваннями і військовими адміністраціями, а також з громадськими організаціями та волонтерами. З метою прийняття швидких та ефективних управлінських рішень та забезпечення безперервного функціонування територіальних громад Кабінет Міністрів України прийняв постанову «Про деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану» [19], якою передбачено спрощення механізму формування і виконання місцевих бюджетів з урахуванням специфіки воєнного часу, розширення повноважень органів місцевого самоврядування стосовно внесення змін до рішень про місцеві бюджети, прийняття таких рішень про передачу коштів з місцевого бюджету до державного бю-

джету, розподіл та перерозподіл трансфертів з державного та місцевих бюджетів до місцевих бюджетів.

Тоді із запровадженням воєнного стану постановою Кабінету Міністрів України № 590 [20] введено низку обмежень місцевих бюджетів стосовно видатків. Водночас виникла потреба у громад у фінансуванні видатків, що не передбачено бюджетом на 2022 р. Постановою врегульовано перелік видатків, пов'язаних із забезпеченням безпеки життєдіяльності, військовими потребами, підготовкою до опалювального сезону та їхній пріоритет. Передусім із бюджету мають здійснюватися видатки, встановлені «Планом запровадження та забезпечення заходів здійснення правового режиму воєнного стану в Україні», який затверджено Розпорядженням Кабінету Міністрів України 24 лютого 2022 р. № 181-р [21].

ВИСНОВКИ

Військове вторгнення держави-агресора в Україну та ведення бойових дій завдали важкого удару українській економіці. Задля забезпечення безперервної життєдіяльності населення та країни взагалі, урядом прийнято цілу низку оперативних коригувань у бюджетній системі, зокрема й бюджетному устрої загалом.

Отже, на підставі проведеного дослідження можемо стверджувати, що ігнорування законодавчого визначення бюджетного устрою не применшує його практичного значення. Є необхідність розуміння того, що визнання лише бюджетної системи не дає повної картини її функціонування, а в умовах війни не може забезпечити потрібний вплив для забезпечення життєдіяльності країни загалом. Основна відмінність між бюджетною системою та бюджетним устроєм в тому, що бюджетна система – це нормативно визначена проста сукупність бюджетів, а бюджетний устрій – це, по суті, механізм функціонування бюджетної системи. Тобто ним охоплюється і процес побудови цієї системи, і процедура розподілу доходів і видатків всередині системи, і компетенція органів щодо забезпечення функціонування бюджетної системи.

Отже, можна виділити три основні складники бюджетного устрою – це основи організації бюджетної системи; розмежування доходів і видатків між бюджетами; та повноваження органів законодавчої та виконавчої влади для забезпечення функціонування бюджетної системи. Кожен з цих складників має свої особливості реалізації в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Про введення воєнного стану в Україні. Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
2. Пацурківський П.С., Гаврилук Р.О. Війна росії проти України та вітчизняні публічні фінанси. *Право України*. №3. 2022. С. 9-25.
3. Латковський П.П. Фінансова політика в умовах військового стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1 (2022). С. 223-227.
4. Гарбінська-Руденко А.В., Зайчук Л.М., Куріло Т.О. Правові аспекти здійснення видатків державного бюджету на забезпечення обороноздатності України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 400–402.
5. Гарбінська-Руденко А.В., Коцюба О.А., Небесна О.Р. Теоретико-правові аспекти сучасних напрямків бюджетної політики в Україні. *Актуальні проблеми політики*. 2022. Вип. 70. С. 125–130.
6. Канева Т., Галабурда А. Бюджетна політика держави в умовах воєнного стану. *Scientia Fructuosa*. 2022. № 4. С. 98-109.
7. Токарева К.О. Правове регулювання бюджетного процесу в умовах воєнного стану. *Право і безпека*. 2022. № 3 (86). С. 26–36.
8. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456–VI. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
9. Словник фінансово-правових термінів / за заг. ред. д.ю.н., проф. Л.К. Воронової. Київ, 2011. 558 с.
10. Орлюк О.П. Фінансове право. Київ, 2003. 244с.

11. Юрій С.І., Федосова В.М. Фінанси. Київ, 2012. 687 с.
12. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія). Київ, 2002. 240 с.
13. Ржеутська Л. Особливості держбюджету України в умовах воєнного стану. URL: <https://www.dw.com/uk/osoblivosti-persogoderzbudzetu-ukraini-v-umovah-voennogo-stanu/a-63150054>
14. Про Висновок Рахункової палати про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2022 рік у першому півріччі та інформацію щодо поточного стану виконання державного бюджету у 2022 році. URL: https://budget.rada.gov.ua/news/main_news/77298.html
15. Фінансування державного бюджету України з початку повномасштабної війни (07.06.2023). *Міністерство фінансів України*. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/ukraines_state_budget_financing_since_the_beginning_of_the_full-scale_war-3435
16. Україна отримала цьогоріч \$19,8 мільярда міжнародної допомоги. (01.06.2023). *Укрінформ*. URL: <http://surl.li/ibokc>
17. Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів. Закон України від 03.03.2023 р. № 2116-ІХ. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2116-20>
18. Офіс Президента (05.08.2022; 22:20). *Telegram*. URL: <https://t.me/OP-UA/7220>
19. Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 р. №252. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2022-p>
20. Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 р. № 590. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-p#Text>
21. Питання запровадження та забезпечення здійснення заходів правового режиму воєнного стану в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2022 р. № 181-р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/181-2022-p#Text>

References

1. On the introduction of martial law in Ukraine. Decree of the President of Ukraine dated February 24, 2022 No. 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (in Ukrainian).
2. Patsurkivskiyi P.S., Havryliuk R.O. Russia's war against Ukraine and domestic public finances. *Law of Ukraine*. No. 3. 2022. pp. 9-25. (in Ukrainian).
3. Latkovskiyi P.P. Financial policy under martial law. *Analytical and comparative jurisprudence*. 2022. № 1 (2022). pp. 223-227. (in Ukrainian).
4. Harbinska-Rudenko A.V., Zaichuk L.M., Kurilo T.O. Legal aspects of implementation of state budget expenditures to ensure Ukraine's defense capability. *Legal scientific electronic journal*. 2022. No. 10. pp. 400–402. (in Ukrainian).
5. Harbinska-Rudenko A.V., Kotsiuba O.A., Nebesna O.R. Theoretical and legal aspects of modern directions of budget policy in Ukraine. *Actual problems of politics*. 2022. Issue 70. pp. 125–130. (in Ukrainian).
6. Kanieva T., Halaburda A. Budget policy of the state in the conditions of martial law. *Scientia Fructuosa*. 2022. No. 4. pp. 98–109. (in Ukrainian).
7. Tokarieva K.O. Legal regulation of the budget process under martial law. *Law and Safety*. 2022. No. 3 (86). pp. 26–36. (in Ukrainian).
8. Budget Code of Ukraine dated July 8, 2010 No. 2456-VI. *Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (in Ukrainian).
9. Dictionary of financial and legal terms / ed. L.K. Voronova. Kyiv, 2011. 558 p. (in Ukrainian).
10. Orliuk O.P. Financial law. Kyiv, 2003. 244p. (in Ukrainian).
11. Yurii S.I., Fedosova V.M. Finances. Kyiv, 2012. 687 p. (in Ukrainian).
12. Oparin V.M. Finance (General theory). Kyiv, 2002. 240 p. (in Ukrainian).
13. Rzhetska L. Peculiarities of the state budget of Ukraine under martial law. URL: <https://www.dw.com/uk/osoblivosti-persogoderzbudzetu-ukraini-v-umovah-voennogo-stanu/a-63150054> (in Ukrainian).
14. On the Conclusion of the Accounting Chamber on the results of the analysis of the implementation of the law on the State Budget of Ukraine for 2022 in the first half of the year and information on the current state of implementation of the state budget in 2022. URL: https://budget.rada.gov.ua/news/main_news/77298.html (in Ukrainian).
15. Funding of the state budget of Ukraine since the beginning of the full-scale war (June 7, 2023). Ministry of Finance of Ukraine. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/ukraines_state_budget_financing_since_the_beginning_of_the_full-scale_war-3435 (in Ukrainian).
16. Ukraine received \$19.8 billion in international aid this year. (06/01/2023). *Ukrinform*. URL: <http://surl.li/ibokc> (in Ukrainian).
17. On the main principles of forced seizure in Ukraine of objects of property rights of the Russian Federation and its residents. Law of Ukraine dated 03.03.2023 No. 2116-IX. *Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2116-20> (in Ukrainian).
18. Office of the President (08.05.2022; 22:20). *Telegram*. URL: <https://t.me/OP-UA/7220> (in Ukrainian).
19. Some issues of formation and implementation of local budgets during martial law. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 11, 2022 No. 252. *Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2022-p> (in Ukrainian).
20. On the approval of the Procedure for the exercise of powers by the State Treasury Service in a special regime under martial law. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated June 9, 2021 No. 590. *Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-p#Text> (in Ukrainian).
21. The issue of introducing and ensuring the implementation of measures of the legal regime of martial law in Ukraine. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 24, 2022 No. 181 *Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/181-2022-p#Text> (in Ukrainian).

Iryna STOROZHUK

PhD in Legal Sciences, Associate Professor, Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3104-6071>

e-mail: ipastorozhuk@gmail.com

FEATURES OF THE BUDGET ORGANIZATION UNDER MARTIAL LAW

The paper is devoted to the characteristics of the functioning of the budget system, as a component of the budget system, in the conditions of martial law, which is one of the most important issues of the viability of our state.

The purpose of the paper is to study the peculiarities of the budget system through the functioning of the budget system under martial law, as well as the analysis of key norms of budget legislation that ensure the organization and functioning of the budget system of Ukraine in today's realities.

The main difference between the budget system and the budget system is that the budget system is a normatively defined simple set of budgets, and the budget system is, in fact, the functioning mechanism of the budget system. That is, it covers the process of building this system, the procedure for distributing income and expenses within the system, and the competence of bodies to ensure the functioning of the budget system. So, it is possible to distinguish three main components of the budget system, these are the basic principles of the organization of the budget system; allocation of income and expenses between budgets; and powers of the legislative and executive authorities to ensure the functioning of the budget system. Each of these components has its own peculiarities of implementation in the conditions of martial law. Local self-government bodies of all levels play a major role during hostilities. In order to make quick and effective management decisions and ensure the smooth functioning of territorial communities, the Cabinet of Ministers of Ukraine simplified the mechanism of formation and execution of local budgets taking into account the specifics of wartime, expanding the powers of local self-government bodies to make changes to decisions on local budgets, making decisions on the transfer of funds from local budget to the state budget, distribution and redistribution of transfers from the state and local budgets to local budgets.

Keywords: state budget, local budget, budget system, budget system